ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 13ης Σεπτεμβρίου 2007 *

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-439/05 P και C-454/05 P,

με αντικείμενο δύο αιτήσεις αναιρέσεως, δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, που ασκήθηκαν στις 7 και 16 Δεκεμβρίου 2005,

Land Oberösterreich, εκπροσωπούμενο από τον G. Hörmanseder, επικουρούμενο από τον F. Mittendorfer, Rechtsanwalt,

Δημοκρατία της Αυστρίας, εκπροσωπούμενη από τον H. Dossi και την A. Hable, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

αναιρεσείοντες,

όπου ο έτερος διάδικος είναι:

η **Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων,** εκπροσωπούμενη από τον U. Wölker και τη Μ. Πατακιά, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής πρωτοδίκως,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Rosas, πρόεδρο τμήματος, J. Klučka (εισηγητή), J. N. Cunha Rodrigues, U. Lõhmus και A. Ó Caoimh, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: E. Sharpston
γραμματέας: B. Fülöp, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 24ης Ιανουαρίου 2007,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 15ης Μαΐου 2007,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με τις αιτήσεις τους αναιρέσεως, το Land Oberösterreich και η Δημοκρατία της Αυστρίας ζητούν την αναίρεση της αποφάσεως του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 5ης Οκτωβρίου 2005, T-366/03 και T-235/04, Land Oberösterreich και Αυστρία κατά Επιτροπής (Συλλογή 2005, σ. II-4005, στο εξής: αναιρεσιβαλλομένη απόφαση), με την οποία το Πρωτοδικείο απέρριψε τις προσφυγές τους για την ακύρωση της αποφάσεως 2003/653/ΕΚ της Επιτροπής, της 2ας Σεπτεμβρίου 2003,

σχετικά με τις εθνικές διατάξεις για την κατάργηση της χρήσης γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών στην περιφέρεια της άνω Αυστρίας που κοινοποιήθηκαν από τη Δημοκρατία της Αυστρίας σύμφωνα με το άρθρο 95, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 230, σ. 34, στο εξής: επίδικη απόφαση).

Το νομικό πλαίσιο

2 Η Συνθήκη του Άμστερνταμ, η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαΐου 1999, τροποποίησε ουσιωδώς το άρθρο 100 Α της Συνθήκης ΕΚ το οποίο κατέστη άρθρο 95 ΕΚ. Το άρθρο 95, παράγραφοι 4 έως 6, ΕΚ ορίζει τα εξής:

«4. Όταν, αφού το Συμβούλιο ή η Επιτροπή θεσπίσουν ένα μέτρο εναρμόνισης, ένα κράτος μέλος θεωρεί αναγκαίο να διατηρήσει εθνικές διατάξεις που δικαιολογούνται από τις επιτακτικές ανάγκες που προβλέπονται στο άρθρο 30 ή διατάξεις σχετικές με την προστασία του περιβάλλοντος ή του χώρου εργασίας, τις κοινοποιεί στην Επιτροπή, καθώς και τους λόγους διατήρησής τους.

5. Επίσης, υπό την επιφύλαξη της παραγράφου 4, εάν, μετά την εκ μέρους του Συμβουλίου ή της Επιτροπής θέσπιση μέτρου εναρμόνισης, ένα κράτος μέλος θεωρεί αναγκαία τη θέσπιση εθνικών διατάξεων επί τη βάσει νέων επιστημονικών στοιχείων σχετικών με την προστασία του περιβάλλοντος ή του χώρου εργασίας, για λόγους οι οποίοι συντρέχουν μόνον στην περίπτωσή του και οι οποίοι έχουν ανακύψει μετά τη θέσπιση του μέτρου εναρμόνισης, κοινοποιεί στην Επιτροπή τις μελετώμενες διατάξεις και τους λόγους που υπαγορεύουν τη θέσπισή τους.

6. Η Επιτροπή, εντός έξι μηνών από τις κοινοποιήσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 4 και 5, εγκρίνει ή απορρίπτει τις εν λόγω εθνικές διατάξεις, αφού

εξακριβώσει εάν αποτελούν ή όχι μέσο αυθαιρέτων διακρίσεων ή συγκεκαλυμμένο περιορισμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών, και εάν συνιστούν ή όχι εμπόδιο στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

Εάν η Επιτροπή δεν αποφασίσει εντός αυτής της περιόδου, οι εθνικές διατάξεις, περί των οποίων οι παράγραφοι 4 και 5, λογίζονται ότι έχουν εγκριθεί.

Εάν η πολυπλοκότητα του αντικειμένου το δικαιολογεί, και δεν υπάρχει κίνδυνος για την υγεία του ανθρώπου, η Επιτροπή μπορεί να κοινοποιήσει στο συγκεκριμένο κράτος μέλος ότι η περίοδος η αναφερόμενη στην παρούσα παράγραφο μπορεί να παραταθεί μέχρι ένα εξάμηνο.»

3 Η οδηγία 2001/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Μαρτίου 2001, για τη σκόπιμη ελευθέρωση γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών στο περιβάλλον και την κατάργηση της οδηγίας 90/220/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 106, σ. 1), εκδόθηκε βάσει του άρθρου 95 ΕΚ. Στόχος της, σύμφωνα με το άρθρο της 1, είναι η προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών και η προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος, αφενός, κατά τη σκόπιμη ελευθέρωση γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών (στο εξής: ΓΤΟ) στο περιβάλλον για σκοπούς διαφορετικούς από τη διάθεση στην αγορά εντός της Κοινότητας και, αφετέρου, κατά τη διάθεση γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών στην αγορά ως προϊόντων ή εντός προϊόντων εντός της Κοινότητας.

4 Η εν λόγω οδηγία θεσπίζει ένα σύστημα κοινοποιήσεων και εγκρίσεων κατόπιν προηγουμένης αξιολογήσεως κατά περίπτωση, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 3, των ενδεχόμενων επιπτώσεων στην ανθρώπινη υγεία και στο περιβάλλον, οι οποίες μπορεί να προκαλούνται άμεσα ή έμμεσα μέσω μεταφοράς γενετικού υλικού από ΓΤΟ σε άλλους οργανισμούς.

5 Οι άδειες που χορηγήθηκαν πριν από τις 17 Οκτωβρίου 2002, δυνάμει της οδηγίας 90/220/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 1990, για τη σκόπιμη ελευθέρωση γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών στο περιβάλλον (ΕΕ L 117, σ. 15), για τη διάθεση στην αγορά ΓΤΟ ως προϊόντων ή εντός προϊόντων μπορούν να ανανεωθούν πριν από τις 17 Οκτωβρίου 2006, σύμφωνα με την απλουστευμένη διαδικασία του άρθρου 17, παράγραφοι 2 έως 9, της οδηγίας 2001/18.

Το ιστορικό της διαφοράς

6 Στις 13 Μαρτίου 2003, η Δημοκρατία της Αυστρίας κοινοποίησε στην Επιτροπή σχέδιο νόμου του Land Oberösterreich περί απαγορεύσεως της γενετικής μηχανικής (Oberösterreichisches Gentechnik-Verbotsgesetz, στο εξής: κοινοποιηθείσα ρύθμιση) του 2002. Το σχέδιο αυτό είχε ως σκοπό την απαγόρευση της καλλιέργειας σπόρων και φυτών που αποτελούνται από ΓΤΟ ή περιέχουν ΓΤΟ, καθώς και την απαγόρευση της εκτροφής και της εισαγωγής στο περιβάλλον, προς θήρευση ή αλίευση, διαγονιδιακών ζώων. Σκοπός της κοινοποιήσεως ήταν να επιτραπεί, δυνάμει του άρθρου 95, παράγραφος 5, ΕΚ, παρέκκλιση από τις διατάξεις της οδηγίας 2001/18. Η κοινοποίηση στηρίχθηκε σε έκθεση με τίτλο «Αγροτικές περιοχές χωρίς ΓΤΟ: διαμόρφωση και ανάλυση σεναρίων και μέτρων εφαρμογής» («GVO freie Bewirtschaftungsgebiete: Konzeption und Analyse von Szenarien und Umsetzungsschritten»), που συνέταξε ο W. Müller (στο εξής: έκθεση Müller).

7 Η Επιτροπή απευθύνθηκε για την εξέταση του αποδεικτικού χαρακτήρα των επιστημονικών στοιχείων που επικαλέστηκε η Δημοκρατία της Αυστρίας στην Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφάλειας Τροφίμων (στο εξής: ΕΑΑΤ), η οποία, με την από 4 Ιουλίου 2003 γνωμοδότησή της, κατέληξε κατ' ουσίαν στο συμπέρασμα ότι τα εν λόγω δεδομένα δεν συνιστούσαν νέα επιστημονικά στοιχεία που θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν την απαγόρευση των ΓΤΟ στο Land Oberösterreich.

8 Υπ' αυτές τις συνθήκες, η Επιτροπή εξέδωσε την επίδικη απόφαση. Κατά την απόφαση αυτή, η Δημοκρατία της Αυστρίας δεν παρέσχε νέα επιστημονικά

αποδεικτικά στοιχεία ούτε απέδειξε ότι υπάρχει στο Land Oberösterreich ειδικό πρόβλημα, το οποίο να ανέκυψε μετά την έκδοση της οδηγίας 2001/18 και να καθιστά αναγκαία τη θέσπιση της κοινοποιηθείσας ρυθμίσεως. Η Επιτροπή έκρινε ότι δεν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις του άρθρου 95, παράγραφος 5, ΕΚ και, ως εκ τούτου, απέρριψε την αίτηση παρεκκλίσεως που υπέβαλε η Δημοκρατία της Αυστρίας.

Η διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου και η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση

9 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 3 Νοεμβρίου 2003, το Land Oberösterreich άσκησε προσφυγή για την ακύρωση της επίδικης αποφάσεως. Η προσφυγή έλαβε τον αριθμό πρωτοκόλλου T-366/03.

10 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 13 Νοεμβρίου 2003, η Δημοκρατία της Αυστρίας άσκησε προσφυγή ζητώντας επίσης την ακύρωση της επίδικης αποφάσεως. Η προσφυγή αυτή έλαβε τον αριθμό πρωτοκόλλου C-492/03.

11 Με διάταξη του Δικαστηρίου της 8ης Ιουνίου 2004, η υπόθεση C-492/03 παραπέμφθηκε στο Πρωτοδικείο και έλαβε τον αριθμό πρωτοκόλλου T-235/04.

12 Με την από 22 Φεβρουαρίου 2005 απόφασή του ο πρόεδρος του τετάρτου τμήματος του Πρωτοδικείου, αφού άκουσε τους διαδίκους, διέταξε τη συνεκδίκαση των υποθέσεων T-366/03 και T-235/04 προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και έκδοση κοινής αποφάσεως, σύμφωνα με το άρθρο 50 του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου.

13 Με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, το Πρωτοδικείο έκρινε, κατ' αρχάς, παραδεκτή την προσφυγή του Land Oberösterreich. Έκρινε ότι η επίδικη απόφαση αφορούσε ατομικώς το προσφεύγον, καθόσον έθιγε πράξη που αυτό είχε εκδώσει και το εμπόδιζε να ασκήσει κατά το δοκούν τις αρμοδιότητες που του παρέχει η αυστριακή συνταγματική τάξη. Το Πρωτοδικείο έκρινε επίσης ότι η εν λόγω απόφαση αφορούσε το Land Oberösterreich άμεσα, καθόσον, μολονότι απευθυνόταν στη Δημοκρατία της Αυστρίας, το κράτος μέλος αυτό δεν άσκησε καμιά εξουσία εκτιμήσεως κατά την κοινοποίηση της αποφάσεως στο εν λόγω Land.

14 Δεύτερον, το Πρωτοδικείο απέρριψε τους τέσσερις λόγους ακυρώσεως που πρόβαλαν οι προσφεύγοντες ως ακολούθως.

15 Όσον αφορά τον πρώτο λόγο ακυρώσεως, αντλούμενο από παραβίαση της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως, το Πρωτοδικείο έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι η συλλογιστική του Δικαστηρίου στην απόφαση της 20ής Μαρτίου 2003, C-3/00, Δανία κατά Επιτροπής (Συλλογή 2003, σ. I-2643), όσον αφορά τη δικαιολόγηση της μη εφαρμογής της αρχής αυτής στη διαδικασία του άρθρου 95, παράγραφος 4, ΕΚ, μπορούσε να εφαρμοστεί και στη διαδικασία της παραγράφου 5 του ίδιου άρθρου. Το Πρωτοδικείο έκρινε ότι στο πλαίσιο της τελευταίας αυτής διαδικασίας μπορεί επίσης να ζητηθεί από ένα κράτος μέλος η έγκριση εθνικών διατάξεων που παρεκκλίνουν από εκδοθέν κοινοτικό μέτρο εναρμονίσεως. Πρόσθεσε δε ότι οι δύο διαδικασίες του άρθρου 95, παράγραφοι 4 και 5, ΕΚ κινούνται από το κοινοποιούν κράτος μέλος, το οποίο είναι ελεύθερο να διατυπώσει τις απόψεις του επί της αποφάσεως της οποίας ζητεί την έκδοση και ότι αμφότερες οι διαδικασίες πρέπει να περατώνονται ταχέως τόσο προς το συμφέρον του αιτούντος κράτους μέλους όσο και προς εκείνο της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς.

16 Με τις σκέψεις 41 έως 44 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως το Πρωτοδικείο έκρινε τα εξής:

«41 Αντιθέτως προς όσα ισχυρίζονται οι προσφεύγουσες, το γεγονός ότι η διαδικασία του άρθρου 95, παράγραφος 5, ΕΚ αφορά εθνικές διατάξεις

ευρισκόμενες ακόμη στο στάδιο της καταρτίσεως δεν διαφοροποιεί τη διαδικασία της παραγράφου 4 του ως άνω άρθρου μέχρι του σημείου να θεωρηθεί ότι η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως τυγχάνει εφαρμογής επ' αυτής. Συναφώς, οι προσφεύγουσες δεν μπορούν βασίμως να υποστηρίξουν ότι η επιταγή ταχείας περατώσεως αμβλύνεται όταν αντικείμενο της διαδικασίας είναι εθνική ρύθμιση που δεν έχει ακόμη τεθεί σε ισχύ, οπότε η Επιτροπή θα μπορούσε ευχερώς να παρατείνει την εξάμηνη προθεσμία του άρθρου 95, παράγραφος 6, ΕΚ, ώστε να διεξαχθεί κατ' αντιπαράθεση συζήτηση.

42 Πρώτον, το επιχείρημα αυτό προσκρούει στο γράμμα του άρθρου 95, παράγραφος 6, ΕΚ. Αφενός, η εν λόγω διάταξη εφαρμόζεται αδιακρίτως επί των αιτήσεων παρεκκλίσεως που αφορούν ισχύουσες εθνικές ρυθμίσεις, περί των οποίων το άρθρο 95, παράγραφος 4, ΕΚ, και των αιτήσεων που αφορούν ρυθμίσεις τελούσες στο στάδιο της καταρτίσεως, για τις οποίες έχει εφαρμογή το άρθρο 95, παράγραφος 5, ΕΚ. Αφετέρου, η Επιτροπή μπορεί να κάνει χρήση της δυνατότητας παρατάσεως της εξάμηνης προθεσμίας προς λήψη αποφάσεως, η οποία προβλέπεται στο τρίτο εδάφιο της εν λόγω διατάξεως, μόνον εάν το δικαιολογεί η πολυπλοκότητα του αντικειμένου και δεν υπάρχει κίνδυνος για την υγεία του ανθρώπου. Κατά συνέπεια, το άρθρο 95, παράγραφος 6, τρίτο εδάφιο, ΕΚ δεν επιτρέπει στην Επιτροπή να αναβάλει τη λήψη αποφάσεως, πέραν της εξάμηνης προθεσμίας, αποκλειστικώς και μόνο για να ακούσει τις απόψεις του κράτους μέλους που της υπέβαλε αίτηση παρεκκλίσεως σύμφωνα με το άρθρο 95, παράγραφος 5, ΕΚ.

43 Δεύτερον, το επιχείρημα των προσφευγουσών δεν συνάδει προς την οικονομία του άρθρου 95, παράγραφος 5, ΕΚ. Το γεγονός ότι η διάταξη αυτή αφορά μη ισχύουσα ακόμη εθνική ρύθμιση δεν μειώνει τη σημασία που έχει η εκ μέρους της Επιτροπής ταχεία λήψη αποφάσεως επί της αιτήσεως παρεκκλίσεως η οποία της υποβλήθηκε. Πράγματι, βούληση των συντακτών της Συνθήκης [ΕΚ] ήταν να περατώνεται ταχέως η εν λόγω διαδικασία, προκειμένου να διαφυλάσσεται το συμφέρον του αιτούντος κράτους μέλους, συνιστάμενο στην άρση της αβεβαιότητας ως προς τους ισχύοντες κανόνες, καθώς και προς το συμφέρον της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς.

44 Επί του τελευταίου αυτού ζητήματος, επιβάλλεται η επισήμανση ότι, προκειμένου να μη θιγούν ο δεσμευτικός χαρακτήρας και η ενιαία εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου, οι προθεσμίες του άρθρου 95, παράγραφοι 4 και 5, ΕΚ

έχουν αμφότερες σκοπό να εξασφαλιστεί ότι κανένα κράτος μέλος δεν εφαρμόζει εθνικές διατάξεις παρεκκλίνουσες από τους εναρμονισμένους κανόνες χωρίς προηγούμενη έγκριση της Επιτροπής. Από την άποψη αυτή, το νομικό καθεστώς που διέπει τις εθνικές ρυθμίσεις που κοινοποιούνται βάσει του άρθρου 95, παράγραφος 4, ΕΚ δεν διαφέρει ουσιωδώς από αυτό που διέπει τις υπό κατάρτιση εθνικές ρυθμίσεις που κοινοποιούνται βάσει του άρθρου 95, παράγραφος 5, ΕΚ. Πράγματι, στο πλαίσιο αμφοτέρων των διαδικασιών, οι επίμαχες ρυθμίσεις δεν μπορούν να εφαρμοσθούν ενόσω η Επιτροπή δεν έχει λάβει την απόφασή της ως προς την έγκριση παρεκκλίσεως. Στο πλαίσιο του άρθρου 95, παράγραφος 5, ΕΚ η κατάσταση αυτή απορρέει από την ίδια τη φύση των επίμαχων διατάξεων, οι οποίες ευρίσκονται ακόμη στο στάδιο της καταρτίσεως. Στο πλαίσιο του άρθρου 95, παράγραφος 4, ΕΚ, η κατάσταση αυτή απορρέει από το αντικείμενο της διαδικασίας του εν λόγω άρθρου. Πράγματι, το Δικαστήριο υπέμνησε ότι τα μέτρα περί προσεγγίσεως των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που αποσκοπούν στην εγκαθίδρυση και την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς θα στερούνταν της αποτελεσματικότητάς τους εάν τα κράτη μέλη διατηρούσαν την ευχέρεια μονομερούς εφαρμογής εθνικής κανονιστικής ρυθμίσεως περί παρεκκλίσεως. Ως εκ τούτου, ένα κράτος μέλος μπορεί να εφαρμόζει εθνικές κανονιστικές ρυθμίσεις κοινοποιηθείσες δυνάμει του άρθρου 95, παράγραφος 4, ΕΚ, μόνον αφού έχει λάβει εκ μέρους της Επιτροπής απόφαση που τις εγκρίνει (βλ., κατ' αναλογία με τη διαδικασία του άρθρου 100 Α, παράγραφος 4, της Συνθήκης ΕΚ, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 17ης Μαΐου 1994, C-41/93, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. I-1829, σκέψεις 29 και 30, και της 1ης Ιουνίου 1999, C-319/97, Kortas, Συλλογή 1999, σ. I-3143, σκέψη 28).»

17 Όσον αφορά τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως, αντλούμενο από την υποχρέωση αιτιολογήσεως, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, μεταξύ άλλων, ότι η Επιτροπή ανέπτυξε την επιχειρηματολογία της κατά τρόπο λεπτομερή και εμπεριστατωμένο, παρέχοντας τη δυνατότητα στον αποδέκτη της προσβαλλομένης αποφάσεως να λάβει γνώση των πραγματικών και νομικών λόγων της και στο Πρωτοδικείο να ασκήσει έλεγχο νομιμότητας.

18 Συναφώς, το Πρωτοδικείο πρόσθεσε με τη σκέψη 56 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως τα εξής:

«Πράγματι, η Επιτροπή στηρίχθηκε σε τρεις κύριους λόγους για να απορρίψει την αίτηση της Δημοκρατίας της Αυστρίας. Καταρχάς, διαπίστωσε ότι το εν λόγω κράτος μέλος δεν απέδειξε ότι η κοινοποιηθείσα ρύθμιση ήταν δικαιολογημένη

βάσει νέων επιστημονικών αποδεικτικών στοιχείων ως προς την προστασία του περιβάλλοντος (αιτιολογικές σκέψεις 63 έως 68 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Εξάλλου, η Επιτροπή αποφάνθηκε ότι η κοινοποιηθείσα ρύθμιση δεν δικαιολογούνταν από λόγους που συντρέχουν μόνο στην περίπτωση της Δημοκρατίας της Αυστρίας (αιτιολογικές σκέψεις 70 και 71 της προσβαλλομένης αποφάσεως). Τέλος, η Επιτροπή απέρριψε τα επιχειρήματα των αυστριακών αρχών που είχαν σκοπό να δικαιολογήσουν τις εθνικές ρυθμίσεις με επίκληση της αρχής της προφυλάξεως, κρίνοντας ότι τα επιχειρήματα αυτά ήταν πολύ γενικά και ανεπαρκώς θεμελιωμένα (αιτιολογικές σκέψεις 72 και 73 της [επίδικης] αποφάσεως).»

19 Όσον αφορά τον τρίτο λόγο ακυρώσεως, αντλούμενο από παράβαση του άρθρου 95, παράγραφος 5, ΕΚ, το Πρωτοδικείο έκρινε, με τις σκέψεις 65 έως 67 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, τα εξής:

«65 Με την [επίδικη] απόφαση, η Επιτροπή απέρριψε τα επιχειρήματα της Δημοκρατίας της Αυστρίας περί συνδρομής λόγων που αφορούν μόνον την ίδια, κατά την έννοια του άρθρου 95, παράγραφος 5, ΕΚ, με την αιτιολογία ότι, όπως προέκυπτε σαφώς από την κοινοποίηση, οι μικρού μεγέθους αγροτικές εκμεταλλεύσεις δεν προσιδιάζουν στην Περιφέρεια της Άνω Αυστρίας, αλλά αποτελούν κοινό χαρακτηριστικό που υφίσταται σε όλα τα κράτη μέλη. Η Επιτροπή υιοθέτησε επίσης το πόρισμα της ΕΑΑΤ, ιδίως, αφενός, ως προς το ότι «τα υποβληθέντα επιστημονικά στοιχεία δεν περιέχουν νέα ή αποκλειστικά και μόνο τοπικά επιστημονικά δεδομένα για τις επιπτώσεις στο περιβάλλον ή την υγεία του ανθρώπου ήδη υφισταμένων ή μελλοντικών καλλιεργειών ή ζώων που έχουν υποστεί γενετική τροποποίηση» και, αφετέρου, ως προς το ότι δεν υποβλήθηκαν «επιστημονικά δεδομένα τα οποία να αποδεικνύουν ότι η συγκεκριμένη περιοχή της Αυστρίας χαρακτηρίζεται από ασυνήθη ή μοναδικά οικοσυστήματα, για τα οποία να απαιτούνται χωριστές αξιολογήσεις κινδύνου από αυτές που ήδη πραγματοποίησε η Αυστρία συνολικά ή από αυτές που πραγματοποιούνται για άλλες ανάλογες περιοχές στην Ευρώπη» (αιτιολογικές σκέψεις 70 και 71 της [επίδικης] αποφάσεως).

66 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι προσφεύγουσες δεν προσκόμισαν αποδεικτικά στοιχεία δυνάμενα να θέσουν εν αμφιβόλω το βάσιμο των ως άνω εκτιμήσεων ως προς τη συνδρομή ειδικών λόγων, αλλά περιορίστηκαν να τονίσουν το μικρό μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και τη σπουδαιότητα της βιολογικής γεωργίας στην Περιφέρεια της Άνω Αυστρίας.

67 Ειδικότερα, οι προσφεύγουσες δεν επικαλέσθηκαν στοιχεία αποσκοπούντα στην αντίκρουση του πορίσματος της ΕΑΑΤ, κατά το οποίο η Δημοκρατία της Αυστρίας δεν απέδειξε ότι η Περιφέρεια της Άνω Αυστρίας περιλαμβάνει ασυνήθη ή μοναδικά οικοσυστήματα, για τα οποία να απαιτούνται χωριστές αξιολογήσεις κινδύνου από αυτές που ήδη πραγματοποίησε η Αυστρία συνολικά ή από αυτές που πραγματοποιούνται για άλλες ανάλογες περιοχές στην Ευρώπη. Ερωτηθείσες, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, για το μέγεθος του προβλήματος συνεπεία των ΓΤΟ στην Περιφέρεια της Άνω Αυστρίας, οι προσφεύγουσες δεν μπόρεσαν να βεβαιώσουν κατά πόσον ανιχνεύθηκαν τέτοιοι οργανισμοί. Η Περιφέρεια της Άνω Αυστρίας διευκρίνισε ότι η θέσπιση της κοινοποιηθείσας ρυθμίσεως υπαγορεύθηκε από τον φόβο να αναγκαστεί να υποστεί την παρουσία ΓΤΟ λόγω της ανακοινωθείσας εκπνοής της συμφωνίας, με την οποία τα κράτη μέλη ανέλαβαν τη δέσμευση να μην χορηγούν πλέον άδειες για τους εν λόγω οργανισμούς. Οι λόγοι αυτοί, ως εκ του γενικού χαρακτήρα τους, δεν μπορούν να αναιρέσουν τις συγκεκριμένες εκτιμήσεις που περιλαμβάνει η [επίδικη] απόφαση.»

20 Το Πρωτοδικείο διευκρίνισε στη σκέψη 69 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως τα εξής:

«Δεδομένου ότι οι απαιτούμενες από το άρθρο 95, παράγραφος 5, ΕΚ προϋποθέσεις είναι σωρευτικές, αρκεί να μην πληρούται μία από αυτές για να απορριφθεί η αίτηση παρεκκλίσεως [...]. Δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες απέδειξαν ότι πληρούται μία από τις απαιτούμενες εκ του άρθρου 95, παράγραφος 5, ΕΚ προϋποθέσεις, ο τρίτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, χωρίς να είναι αναγκαίο να εκτιμηθούν οι λοιπές αιτιάσεις και επιχειρήματα.»

21 Όσον αφορά τον τέταρτο λόγο ακυρώσεως, ο οποίος αντλείται από παραβίαση της αρχής της προλήψεως, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι προβλήθηκε αλυσιτελώς, καθόσον η Επιτροπή είχε επιληφθεί αιτήσεως δυνάμει του άρθρου 95, παράγραφος 5, ΕΚ και είχε αποφασίσει ότι δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις εφαρμογής της διατάξεως αυτής. Το Πρωτοδικείο, αφού διαπίστωσε, κατά την εξέταση του τρίτου λόγου ακυρώσεως, ότι η επίδικη απόφαση δεν ήταν εσφαλμένη, έκρινε με τη σκέψη 71 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε παρά να απορρίψει την αίτηση της οποίας είχε επιληφθεί.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

22 Με διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 29ης Ιουνίου 2006, αποφασίστηκε η συνεκδίκαση των δύο αιτήσεων αναιρέσεως προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και έκδοση κοινής αποφάσεως.

23 Προς στήριξη των αιτήσεών τους αναιρέσεως, το Land Oberösterreich και η Δημοκρατία της Αυστρίας προβάλλουν δύο λόγους αναιρέσεως αντλούμενους, κατ' ουσίαν, αφενός, από μη τήρηση της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως και, αφετέρου, από παράβαση του άρθρου 95, παράγραφος 5, ΕΚ.

Επί του λόγου αναιρέσεως που αφορά το πεδίο εφαρμογής της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

24 Οι αναιρεσείοντες προσάπτουν στο Πρωτοδικείο ότι επανέλαβε την κρίση που διατύπωσε το Δικαστήριο στην προπαρατεθείσα απόφαση Δανία κατά Επιτροπής σχετικά με το άρθρο 95, παράγραφος 4, ΕΚ, δηλαδή ότι η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως δεν είχε εφαρμογή στην περίπτωση εκείνη, ενώ η υπό κρίση υπόθεση αφορά την παράγραφο 5 του άρθρου αυτού. Ισχυρίζονται ότι υπάρχει διαφορά μεταξύ μιας εθνικής διατάξεως για την οποία ζητείται παρέκκλιση δυνάμει της παραγράφου 4 του εν λόγω άρθρου και η οποία ήταν ήδη σε ισχύ και, επομένως, εν δυνάμει τουλάχιστον, ήταν βλαπτική για την εσωτερική αγορά, και της διατάξεως που υφίσταται ακόμη υπό μορφή σχεδίου και για την οποία ζητείται παρέκκλιση δυνάμει της παραγράφου 5 του ίδιου άρθρου.

25 Αφενός, οι αναιρεσείοντες παρατηρούν ότι, με τη σκέψη 44 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο παραπέμπει σε νομολογία αφορώσα το άρθρο

100 Α της Συνθήκης. Διευκρινίζουν ότι η διάταξη αυτή δεν διακρίνει μεταξύ της διατηρήσεως των υφισταμένων εθνικών διατάξεων και της εκδόσεως νέων εθνικών διατάξεων, σε αντίθεση με τις παραγράφους 4 και 5 του άρθρου 95 ΕΚ που προβαίνουν πλέον σε τέτοια διάκριση.

26 Αφετέρου, οι αναιρεσείοντες υπογραμμίζουν ότι η περίπτωση του άρθρου 95, παράγραφος 5, ΕΚ διαφέρει από εκείνη της παραγράφου 4 του ίδιου άρθρου, καθόσον πρόκειται για εθνικό μέτρο σε μορφή σχεδίου και, ως εκ τούτου, δεν απαιτείται προς το συμφέρον της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς ιδιαίτερη ταχύτητα στη διαδικασία· κατά συνέπεια, η Επιτροπή θα μπορούσε χωρίς πρόβλημα να παρατείνει την εξάμηνη προθεσμία του άρθρου 95, παράγραφος 6, ΕΚ και να προχωρήσει σε κατ' αντιπαράθεση συζήτηση.

27 Η Επιτροπή απαντά ότι, κατά την άποψή της, το Πρωτοδικείο, παραπέμποντας στη νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 44 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, επικαλείται μόνον το μέρος της νομολογίας αυτής που αφορά τις παραγράφους 4 και 5 του άρθρου 95 ΕΚ, δηλαδή το ότι, στις δύο περιπτώσεις που μνημονεύονται στις παραγράφους αυτές, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να παρεκκλίνουν από μέτρο εναρμονίσεως χωρίς προηγούμενη έγκριση της Επιτροπής. Εξάλλου, η Επιτροπή εκτιμά ότι, ακόμα και αν ένας νόμος βρίσκεται ακόμη σε μορφή σχεδίου, ορισμένες διευκρινίσεις μπορούν να είναι αναγκαίες το συντομότερο δυνατόν.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

28 Σύμφωνα με το άρθρο 95 ΕΚ, μετά τη θέσπιση μέτρων εναρμονίσεως των νομοθεσιών τους, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να κοινοποιούν στην Επιτροπή προς έγκριση τις εθνικές διατάξεις που παρεκκλίνουν από τα μέτρα αυτά. Η παράγραφος 4 του άρθρου αυτού αφορά την περίπτωση της διατηρήσεως των εθνικών διατάξεων που προϋπήρχαν των μέτρων εναρμονίσεως και η παράγραφος 5 του ίδιου άρθρου αφορά την περίπτωση των παρεκκλινουσών εθνικών διατάξεων που το κράτος μέλος προτίθεται να θεσπίσει.

29 Οι διαδικασίες που προβλέπει το εν λόγω άρθρο αρχίζουν με την κοινοποίηση από το κράτος μέλος στην Επιτροπή των παρεκκλινουσών εθνικών διατάξεων, ακολουθεί ένα στάδιο κατά το οποίο η Επιτροπή προβαίνει σε αξιολόγηση των στοιχείων του φακέλου, προκειμένου να επαληθεύσει αν πληρούνται οι απαιτούμενες προϋποθέσεις, και περατώνονται με την τελική απόφαση που εγκρίνει ή απαγορεύει τις εν λόγω εθνικές διατάξεις. Η Επιτροπή καλείται να αποφανθεί μόνον αφού επαληθεύσει ότι οι εθνικές διατάξεις δεν αποτελούν μέσο αυθαίρετων διακρίσεων ή συγκεκαλυμμένο περιορισμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών (βλ. απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2003, C-512/99, Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. I-845, σκέψη 44).

30 Εξάλλου, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι, δεδομένων των ιδιαιτεροτήτων της διαδικασίας του άρθρου 95, παράγραφος 4, ΕΚ, δεν έχει εφαρμογή σ' αυτήν η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως (προπαρατεθείσα απόφαση Δανία κατά Επιτροπής, σκέψη 50).

31 Όσον αφορά τη διαδικασία που προβλέπει η παράγραφος 5 του ίδιου άρθρου, η εισαγωγή νέων εθνικών διατάξεων πρέπει να βασίζεται σε νέα επιστημονικά στοιχεία για την προστασία του περιβάλλοντος ή του χώρου εργασίας λόγω συγκεκριμένου προβλήματος του κράτους μέλους αυτού, το οποίο έχει ανακύψει μετά τη θέσπιση του μέτρου εναρμονίσεως (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσα απόφαση Δανία κατά Επιτροπής, σκέψη 57).

32 Η απαίτηση της προσκομίσεως νέων επιστημονικών στοιχείων προς στήριξη της αιτήσεως μπορεί, ως εκ τούτου, να οδηγήσει την Επιτροπή, στο πλαίσιο της εκ μέρους της εκτιμήσεως του βασίμου της αιτήσεως αυτής, να ζητήσει τη γνώμη εξωτερικών εμπειρογνωμόνων σχετικά με τα στοιχεία αυτά, η οποία θα αποτελέσει τη βάση της τελικής αποφάσεως.

33 Έτσι, η Επιτροπή παραδέχθηκε ότι δεν ήταν, εν προκειμένω, σε θέση να εκτιμήσει μόνη τα επιστημονικά στοιχεία που περιελάμβανε η έκθεση Müller και ότι όφειλε, κατά συνέπεια, να ζητήσει τη γνώμη της ΕΑΑΤ προτού λάβει την απόφασή της βάσει του άρθρου 95, παράγραφος 5, ΕΚ.

34 Πρέπει, πάντως, να διευκρινιστεί αν η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως έπρεπε να εφαρμοστεί σε παρόμοια περίπτωση, όπως υποστηρίζουν οι αναιρεσείοντες, ή αν, δεδομένου ότι πρόκειται για το άρθρο 95, παράγραφος 4, ΕΚ, δεν έπρεπε να εφαρμοστεί, όπως έκρινε η προπαρατεθείσα απόφαση Δανία κατά Επιτροπής.

35 Συναφώς, η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως, την τήρηση της οποίας διασφαλίζει το Δικαστήριο, επιβάλλει στη δημόσια αρχή την υποχρέωση να ακούσει τους ενδιαφερομένους πριν από την έκδοση αποφάσεως που τους αφορά (απόφαση της 10ης Ιουλίου 2001, C-315/99 P, Ismeri Europa κατά Ελεγκτικού Συνεδρίου, Συλλογή 2001, σ. I-5281, σκέψη 28, και προπαρατεθείσα απόφαση Δανία κατά Επιτροπής, σκέψη 45).

36 Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η αρχή του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας, με την οποία συνδέεται στενά η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως, εφαρμόζεται όχι μόνον επί των διοικουμένων, αλλά και επί των κρατών μελών. Όσον αφορά τα τελευταία, η εν λόγω αρχή έχει αναγνωριστεί στο πλαίσιο διαδικασιών που κινεί κοινοτικό όργανο κατά του ενδιαφερομένου κράτους μέλους (βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσα απόφαση Δανία κατά Επιτροπής, σκέψη 46). Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας, στο πλαίσιο οποιασδήποτε διαδικασίας που κινείται εναντίον ενός προσώπου και μπορεί να καταλήξει σε βλαπτική γι' αυτό πράξη, συνιστά θεμελιώδη αρχή του κοινοτικού δικαίου και πρέπει να διασφαλίζεται, ακόμη και ελλείψει ειδικής κανονιστικής ρυθμίσεως. Η αρχή αυτή επιτάσσει να παρέχεται η δυνατότητα στους αποδέκτες αποφάσεων, οι οποίες θίγουν σημαντικά τα συμφέροντά τους, να καθιστούν λυσιτελώς γνωστή την άποψή τους (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 12ης Φεβρουαρίου 1992, C-48/90 και C-66/90, Κάτω Χώρες κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. I-565, σκέψη 44, της 5ης Οκτωβρίου 2000, C-288/96, Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-8237, σκέψη 99, και της 9ης Ιουνίου 2005, C-287/02, Ισπανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. I-5093, σκέψη 37).

37 Εντούτοις, δεν προκύπτει κατ' αρχάς από τη διατύπωση του άρθρου 95, παράγραφος 5, ΕΚ ότι η Επιτροπή υποχρεούται να ακούσει το κοινοποιούν κράτος μέλος προτού λάβει την απόφαση περί εγκρίσεως ή απορρίψεως των εν λόγω εθνικών διατάξεων. Λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες της διαδικασίας αυτής, ο κοινοτικός νομοθέτης προέβλεψε, με το άρθρο 95 ΕΚ, μόνον τις προϋποθέσεις

που πρέπει να πληρούνται για την έκδοση αποφάσεως από την Επιτροπή, τις προθεσμίες εντός των οποίων η Επιτροπή οφείλει να λάβει την απόφαση περί εγκρίσεως ή απορρίψεως, καθώς και τις ενδεχόμενες παρατάσεις των προθεσμιών.

38 Ακολούθως, η προβλεπόμενη από το άρθρο 95, παράγραφος 5, ΕΚ διαδικασία, όπως άλλωστε και η διαδικασία της παραγράφου 4 του ίδιου άρθρου, κινείται, όπως αναφέρεται στη σκέψη 29 της παρούσας αποφάσεως, όχι από κοινοτικό όργανο ή την εθνική αρχή, αλλά από κράτος μέλος και η Επιτροπή λαμβάνει τη σχετική απόφαση ανταποκρινόμενη στην πρωτοβουλία αυτή. Με την αίτησή του, το κράτος μέλος έχει όλο τον χρόνο να εκφράσει τις απόψεις του επί των εθνικών διατάξεων των οποίων ζητεί τη θέσπιση, όπως σαφώς προκύπτει από το άρθρο 95, παράγραφος 5, ΕΚ, το οποίο υποχρεώνει το κράτος μέλος να αναφέρει τους λόγους που δικαιολογούν την αίτησή του.

39 Επιπλέον, η Επιτροπή πρέπει να είναι σε θέση να λάβει, εντός των προθεσμιών που της τάσσονται, τις πληροφορίες που παρίστανται αναγκαίες, χωρίς να είναι υποχρεωμένη να ακούσει εκ νέου το αιτούν κράτος μέλος προτού λάβει την απόφασή της (βλ. όσον αφορά τη διαδικασία του άρθρου 95, παράγραφος 4, ΕΚ, η οποία υπόκειται στις ίδιες προθεσμίες με εκείνες της παραγράφου 5 του ίδιου άρθρου, προπαρατεθείσα απόφαση Δανία κατά Επιτροπής, σκέψη 48).

40 Πρέπει να τονιστεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 95, παράγραφος 6, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ, οι παρεκκλίνουσες εθνικές διατάξεις θεωρούνται ότι έχουν εγκριθεί αν η Επιτροπή δεν αποφανθεί εντός ορισμένης προθεσμίας. Εξάλλου, βάσει του τρίτου εδαφίου της ίδιας παραγράφου, η παράταση της προθεσμίας αυτής δεν είναι δυνατή όταν δεν δικαιολογείται από την πολυπλοκότητα του αντικειμένου και υπάρχει κίνδυνος για την ανθρώπινη υγεία.

41 Η βούληση των συντακτών της Συνθήκης ήταν, τόσο προς το συμφέρον του αιτούντος κράτους μέλους όσο και προς εκείνο της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, να περατώνεται ταχέως η προβλεπόμενη από το εν λόγω άρθρο διαδικασία. Ο στόχος αυτός συμβιβάζεται δυσχερώς με μια υποχρέωση παρατεταμένων ανταλλαγών πληροφοριών και επιχειρημάτων.

42 Τέλος, πρέπει να προστεθεί ότι το Πρωτοδικείο, παραπέμποντας με τη σκέψη 44 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως σε νομολογία σχετική με τη διαδικασία του άρθρου 100 Α, παράγραφος 4, της Συνθήκης ΕΚ, ήθελε απλώς να τονίσει την ύπαρξη της προϋποθέσεως που πρέπει να πληροί το κράτος μέλος ώστε να επιτύχει την παρέκκλιση από μέτρο εναρμονίσεως που έχει εκδοθεί σε κοινοτικό επίπεδο, δηλαδή την υποχρέωση να εξασφαλίσει προηγουμένως την έγκριση της Επιτροπής. Η προϋπόθεση αυτή ισχύει και στο πλαίσιο των διατάξεων του άρθρου 95, παράγραφοι 4 και 5, ΕΚ, καθόσον πρέπει να πληρούται τόσο από το κράτος μέλος που κοινοποιεί ρύθμιση η οποία ισχύει ήδη δυνάμει του άρθρου 95, παράγραφος 4, ΕΚ, όσο και από το κράτος μέλος που κοινοποιεί σχέδιο νόμου δυνάμει της παραγράφου 5 του ίδιου άρθρου. Επομένως, όπως επισήμανε και η γενική εισαγγελέας στο σημείο 85 των προτάσεών της, τα μέτρα στα οποία αναφέρονται οι δύο αυτές παράγραφοι διέπονται σχετικώς από τις ίδιες αρχές.

43 Τέλος, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαιτεροτήτων της διαδικασίας του άρθρου 95, παράγραφος 5, ΕΚ, των ομοιοτήτων της διαδικασίας αυτής με εκείνη της παραγράφου 4 του άρθρου αυτού, καθώς και του κοινού σκοπού των δύο αυτών παραγράφων, ο οποίος συνίσταται στην παροχή προς τα κράτη μέλη της δυνατότητας να παρεκκλίνουν από τα μέτρα εναρμονίσεως, η προτεινόμενη λύση πρέπει να είναι η ίδια με εκείνη που ισχύει για το άρθρο 95, παράγραφος 4, ΕΚ. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή δεν υποχρεούται να τηρεί την αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως προτού λάβει την απόφασή της δυνάμει του άρθρου 95, παράγραφος 5, ΕΚ (βλ. συναφώς, όσον αφορά το άρθρο 95, παράγραφος 4, ΕΚ, προπαρατεθείσα απόφαση Δανία κατά Επιτροπής, σκέψη 50).

44 Επομένως, το Πρωτοδικείο ορθώς έκρινε ότι η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως δεν έπρεπε να εφαρμοστεί στη διαδικασία του άρθρου 95, παράγραφος 5, ΕΚ.

45 Κατά συνέπεια, ο λόγος αναιρέσεως που αντλείται από μη τήρηση της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του λόγου αναιρέσεως που αντλείται από παράβαση του άρθρου 95, παράγραφος 5, ΕΚ

Επιχειρήματα των διαδίκων

46 Οι αναιρεσείοντες επισημαίνουν κατ' αρχάς ότι η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση εξετάζει τον λόγο αναιρέσεως περί παραβάσεως της Συνθήκης μόνον από την άποψη του αν συντρέχει η προϋπόθεση της υπάρξεως συγκεκριμένου προβλήματος και ότι, ως εκ τούτου, το Πρωτοδικείο προσέβαλε το δικαίωμά τους ακροάσεως.

47 Η Δημοκρατία της Αυστρίας προσθέτει ότι τα νέα επιστημονικά στοιχεία αποτελούν ουσιώδες στοιχείο του άρθρου 95, παράγραφος 5, ΕΚ και ότι, ακόμη και κατά την εξέταση της προϋποθέσεως σχετικά με την ύπαρξη συγκεκριμένου προβλήματος στο κράτος μέλος, το Πρωτοδικείο δεν έπρεπε να παραβλέψει το ζήτημα της συνυπάρξεως γενετικώς τροποποιημένων και φυσικών καλλιεργειών, την ανεπάρκεια της εκτιμήσεως των κινδύνων και την αρχή της προλήψεως. Κατά την άποψή της, η Επιτροπή δεν προέβη σε πλήρη επιστημονική ανάλυση των κινδύνων, δεν έλαβε υπόψη το δικαίωμα ακροάσεως και, τέλος, δεν συμμορφώθηκε προς την υποχρέωσή της αιτιολογήσεως.

48 Στη συνέχεια, οι αναιρεσείοντες επικρίνουν τη σκέψη 67 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, στην οποία αναφέρεται ότι η απουσία, στην προκειμένη περίπτωση, συγκεκριμένου προβλήματος κατά την έννοια του άρθρου 95, παράγραφος 5, ΕΚ προκύπτει από το γεγονός ότι δεν αποδείχθηκε η παρουσία ΓΤΟ στο έδαφος του Land Oberösterreich. Υποστηρίζουν ότι η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση έρχεται ως προς το σημείο αυτό σε αντίθεση με την υποχρέωση να λαμβάνεται ως βάση ένα υψηλό επίπεδο προστασίας κατά τη θέσπιση, βάσει του άρθρου 95 ΕΚ, διατάξεων για θέματα υγείας, ασφάλειας, προστασίας του περιβάλλοντος και προστασίας των καταναλωτών.

49 Η Δημοκρατία της Αυστρίας προσθέτει ότι, ερμηνεύοντας υπερβολικά στενά τις προϋποθέσεις σχετικά με την ύπαρξη συγκεκριμένου προβλήματος, προβαίνοντας σε ανεπαρκή εκτίμηση των κινδύνων και των νέων επιστημονικών στοιχείων και μη λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της προλήψεως, η Επιτροπή και το Πρωτοδικείο επηρέασαν καθοριστικά την επίλυση της διαφοράς και έβλαψαν τα συμφέροντά της.

50 Η Επιτροπή υποστηρίζει με την απάντηση της ότι το ζήτημα αν το Πρωτοδικείο προέβη σε κατάλληλη εκτίμηση των περιστάσεων της επίδικης διαφοράς σκοπό έχει να καθορίσει αν συντρέχει παραβίαση του κοινοτικού δικαίου και όχι διαδικαστική πλημμέλεια λόγω ανεπαρκούς αιτιολογίας.

51 Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι η ύπαρξη νέων επιστημονικών στοιχείων και η προστασία του περιβάλλοντος δεν αποτελούν μέρος των προϋποθέσεων που δημιουργούν το συγκεκριμένο πρόβλημα, αλλά έχουν την ίδια βαρύτητα με το πρόβλημα αυτό, καθόσον όλες οι προϋποθέσεις που προβλέπει το άρθρο 95, παράγραφος 5, ΕΚ έχουν σωρευτικό χαρακτήρα. Ως εκ τούτου, ισχυρίζεται ότι ορθώς το Πρωτοδικείο απέρριψε την προσφυγή όταν διαπίστωσε ότι δεν πληρούνταν η προϋπόθεση της υπάρξεως συγκεκριμένου προβλήματος.

52 Όσον αφορά την αρχή της προλήψεως, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, στη σκέψη 71 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Πρωτοδικείο ορθώς εξέθεσε τους λόγους απορρίψεως του λόγου αναιρέσεως που αντλείται από παραβίαση της αρχής αυτής και ότι η Δημοκρατία της Αυστρίας δεν αμφισβήτησε αυτό το κεφάλαιο της αποφάσεως, τουλάχιστον κατά τρόπο ρητό και λεπτομερή.

53 Σύμφωνα πάντοτε με την Επιτροπή, οι ισχυρισμοί περί των προβαλλόμενων παραλείψεων της Επιτροπής κατά τη διαδικασία εξετάσεως της αιτήσεως, καθώς και τα επιχειρήματα που αφορούν την αρχή του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας δεν προσφέρουν απάντηση στο αν η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση πάσχει νομικό σφάλμα. Όσον αφορά τον σεβασμό των δικαιωμάτων άμυνας, η επιχειρηματολογία που αναπτύσσεται συναφώς είναι απαράδεκτη ως αστήρικτη και, εν πάση περιπτώσει, προδήλως αβάσιμη, καθόσον τα δικαιώματα άμυνας της Δημοκρατίας της Αυστρίας ουδαμώς περιορίστηκαν κατά τη διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου.

54 Τέλος, οι αναιρεσείοντες υποστηρίζουν ότι το ελάττωμα της διαδικασίας που προβάλλουν στηρίζεται σε σφάλμα εκτιμήσεως και, ως εκ τούτου, αποτελεί επίσης λόγο αναιρέσεως αντλούμενο από παραβίαση του κοινοτικού δικαίου. Κατά την άποψή τους, ο όρος «συγκεκριμένο» δεν πρέπει να θεωρηθεί ως συνώνυμο της λέξεως «μοναδικό». Τα προβλήματα στα οποία αναφέρεται το άρθρο 95, παράγραφος 5, ΕΚ πρέπει να ερμηνευθούν μεν ως ιδιαίτερα, αλλά σε καμιά περίπτωση ως μοναδικά προβλήματα που αντιμετωπίζει ένα μόνον κράτος μέλος ή μια μόνον περιοχή. Οι αναιρεσείοντες θεωρούν ότι, παραβλέποντας την έννοια του όρου «συγκεκριμένο», το Πρωτοδικείο παρέλειψε εσφαλμένως να εξετάσει τις λοιπές προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 95, παράγραφος 5, ΕΚ και παραβίασε ως προς το σημείο αυτό το κοινοτικό δίκαιο.

55 Με την απάντησή της η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο ουδαμώς όφειλε να εξετάσει λεπτομερώς την προϋπόθεση περί υπάρξεως συγκεκριμένου προβλήματος και θεωρεί ότι οι αναιρεσείοντες δεν συμμορφώθηκαν προς την υποχρέωση αποδείξεως που υπέχουν βάσει του άρθρου 95, παράγραφος 5, ΕΚ, καθόσον περιορίστηκαν να στηρίξουν την επιχειρηματολογία τους στο μικρό μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και στη σπουδαιότητα της βιολογικής καλλιέργειας. Κατά την Επιτροπή, η ύπαρξη ενός ασυνήθους ή μοναδικού οικοσυστήματος, η οποία καθιστά αναγκαία μια εκτίμηση των κινδύνων διαφορετική από τις εκτιμήσεις που πραγματοποιούνται βάσει της οδηγίας 2001/18 για άλλες παρόμοιες περιοχές της Ευρώπης, δικαιολογεί την παρέκκλιση από την οδηγία αυτή. Η Επιτροπή, όμως, υποστηρίζει ότι οι αναιρεσείοντες δεν προσκόμισαν τα αναγκαία προς τούτο αποδεικτικά στοιχεία.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

56 Κατ' αρχάς, πρέπει να σημειωθεί ότι η νομιμότητα των εθνικών μέτρων που κοινοποιήθηκαν βάσει του άρθρου 95, παράγραφος 5, ΕΚ συνδέεται στενά με την εκτίμηση των επιστημονικών στοιχείων που προσκομίζει το κοινοποιούν κράτος μέλος.

57 Η εν λόγω διάταξη επιτάσσει, αφενός, να στηρίζεται η θέσπιση εθνικών διατάξεων που παρεκκλίνουν από μέτρο εναρμονίσεως σε νέα επιστημονικά αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος ή του χώρου εργασίας, για λόγους που συντρέχουν μόνο στην περίπτωση του οικείου κράτους μέλους και οι οποίοι έχουν ανακύψει μετά τη θέσπιση του μέτρου εναρμονίσεως, και, αφετέρου, να κοινοποιούνται στην Επιτροπή οι μελετώμενες διατάξεις, καθώς και οι λόγοι που υπαγορεύουν τη θέσπισή τους (προπαρατεθείσα απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2003, Γερμανία κατά Επιτροπής, σκέψη 80).

58 Οι προϋποθέσεις αυτές είναι σωρευτικές και, επομένως, πρέπει να πληρούνται όλες, άλλως, η Επιτροπή απορρίπτει την αίτηση παρεκκλίσεως (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2003, Γερμανία κατά Επιτροπής, σκέψη 81).

59 Πρέπει, συναφώς, να επισημανθεί ότι ο εν λόγω σωρευτικός χαρακτήρας δεν αμφισβητήθηκε στην προκειμένη περίπτωση από τους διαδίκους.

60 Στη συνέχεια, οι αναιρεσείοντες αμφισβήτησαν, με τις αιτήσεις τους αναιρέσεως, την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, ιδίως κατά το μέρος που το Πρωτοδικείο απέρριψε τα επιχειρήματα που σχετίζονται με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής ως προς την προϋπόθεση της υπάρξεως συγκεκριμένου προβλήματος του κοινοποιούντος κράτους μέλους.

61 Με τις σκέψεις 66 και 67 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως το Πρωτοδικείο έκρινε πράγματι ότι οι αναιρεσείοντες δεν προσκόμισαν αποδεικτικά στοιχεία που να θέτουν εν αμφιβόλω το βάσιμο των εκτιμήσεων αυτών και ότι περιορίστηκαν να επισημάνουν το μικρό μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και τη σπουδαιότητα της βιολογικής γεωργίας στο Land Oberösterreich. Πρόσθεσε ειδικότερα ότι οι αναιρεσείοντες δεν επικαλέστηκαν στοιχεία προς αντίκρουση των συμπερασμάτων της ΕΑΑΤ σύμφωνα με τα οποία η Δημοκρατία της Αυστρίας δεν απέδειξε ότι στο έδαφος του Land Oberösterreich περιέχονται ιδιαίτερα ή εξαιρετικά οικοσυστήματα που καθιστούν αναγκαία μια εκτίμηση διαφορετική από τις εκτιμήσεις που πραγματοποιούνται για το σύνολο της Αυστρίας ή σε άλλες παρόμοιες περιοχές της Ευρώπης. Κατά το Πρωτοδικείο, τα επιχειρήματα των ανιρεσειόντων, εξαιτίας του γενικού τους χαρακτήρα, δεν κατέστησαν δυνατή την αμφισβήτηση των συγκεκριμένων κρίσεων που διατυπώθηκαν στην επίδικη απόφαση.

62 Με την απόφαση αυτή η Επιτροπή έκρινε ότι η Δημοκρατία της Αυστρίας δεν απέδειξε ότι υπήρχε στο έδαφος του Land Oberösterreich συγκεκριμένο πρόβλημα, κατά την έννοια του άρθρου 95, παράγραφος 5, ΕΚ, το οποίο ανέκυψε μετά την έκδοση της οδηγίας 2001/18.

63 Η απόφαση αυτή εκδόθηκε κατόπιν γνωμοδοτήσεως της ΕΑΑΤ, η οποία διαπίστωσε την απουσία επιστημονικών στοιχείων που να αποδεικνύουν την ύπαρξη συγκεκριμένου προβλήματος. Η εν λόγω αρχή έκρινε ότι δεν προσκομίστηκε κανένα επιστημονικό στοιχείο που να αποδεικνύει την ύπαρξη ασυνήθων ή μοναδικών οικοσυστημάτων που να καθιστούν αναγκαία τη χωριστή εκτίμηση κινδύνων σε σχέση με τις εκτιμήσεις που πραγματοποιούνται για την Αυστρία στο σύνολό της ή για άλλες περιοχές της Ευρώπης με παρόμοια χαρακτηριστικά. Η εν λόγω αρχή κατέληξε ότι η έκθεση Müller δεν παρείχε κανένα νέο στοιχείο που θα μπορούσε να καταστήσει ανεφάρμοστες τις διατάξεις της οδηγίας 2001/18.

64 Προκύπτει, συναφώς, ότι το Πρωτοδικείο δεν υπέπεσε σε νομικό σφάλμα υπενθυμίζοντας ότι τα συμπεράσματα της ΕΑΑΤ σχετικά με την απουσία επιστημονικών στοιχείων που να αποδεικνύουν την ύπαρξη συγκεκριμένου προβλήματος ελήφθησαν υπόψη από την Επιτροπή.

65 Εξάλλου, σε αντίθεση με όσα υποστηρίζουν οι αναιρεσείοντες, το Πρωτοδικείο έλαβε όντως υπόψη του την έννοια του όρου «συγκεκριμένο» στο άρθρο 95, παράγραφος 5, ΕΚ, δεδομένου ότι δεν έκρινε ότι, προκειμένου να πληρωθούν οι προϋποθέσεις της εν λόγω διατάξεως, αρκούσε να αποδειχθεί μόνον η ύπαρξη ενός «μοναδικού» προβλήματος, το οποίο αποτελεί έννοια στενότερη από εκείνη του «συγκεκριμένου» προβλήματος.

66 Συναφώς, με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση το Πρωτοδικείο επανέλαβε τα συμπεράσματα της Επιτροπής, καθώς και εκείνα της ΕΑΑΤ, προκειμένου να κρίνει ότι η Δημοκρατία της Αυστρίας δεν είχε προσκομίσει κανένα επιστημονικό στοιχείο που να αποδεικνύει μεταξύ άλλων την ύπαρξη «ασυνήθων» οικοσυστημάτων.

67 Στο γερμανικό κείμενο της επίδικης αποφάσεως, το οποίο θεωρείται ως πρωτότυπο, γίνεται αναφορά σε «ungewöhnliches Ökosystem», η δε γνωμοδότηση της ΕΑΑΤ που έχει συνταχθεί στην αγγλική γλώσσα αναφέρεται σε «unusual ecosystems», γεγονός που στερεί κάθε σημασιολογικό χαρακτήρα από τους όρους «einzigartiges» και «unique» που απαντούν αντίστοιχα στο γερμανικό κείμενο της επίδικης αποφάσεως και στη γνωμοδότηση της ΕΑΑΤ.

68 Πρέπει να προστεθεί ότι, λαμβανομένου υπόψη ότι οι αναιρεσείοντες δεν προσκόμισαν επιστημονικά στοιχεία που να θέτουν εν αμφιβόλω το βάσιμο των εκτιμήσεων ως προς την απουσία επιστημονικών στοιχείων που να αποδεικνύουν την ύπαρξη συγκεκριμένου προβλήματος και, επομένως, ότι μία από τις προϋποθέσεις του άρθρου 95, παράγραφος 5, ΕΚ δεν πληρούνταν, το Πρωτοδικείο δεν φαίνεται να υπέπεσε συναφώς σε νομικό σφάλμα.

69 Τέλος, από τη νομολογία προκύπτει ότι, επειδή οι προϋποθέσεις του άρθρου 95, παράγραφος 5, ΕΚ πρέπει να συντρέχουν σωρευτικώς, παρέλκει η εξέταση του συνόλου των προϋποθέσεων, αν διαπιστωθεί ότι μία από αυτές δεν πληρούται (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσα απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2003, Γερμανία κατά Επιτροπής, σκέψη 88).

70 Επομένως, το Πρωτοδικείο, αφού θεώρησε ότι δεν πληρούνταν η προϋπόθεση της υπάρξεως συγκεκριμένου προβλήματος του κράτους μέλους, ορθώς απέρριψε τις προσφυγές χωρίς να ερευνήσει αν πληρούνταν οι λοιπές προϋποθέσεις.

71 Συνεπώς, τα επιχειρήματα των αναιρεσειόντων που σχετίζονται με το γεγονός ότι το Πρωτοδικείο περιορίστηκε να εξετάσει μόνον την προϋπόθεση της υπάρξεως συγκεκριμένου προβλήματος του κράτους μέλους, καθώς και με το δικαίωμα ακροάσεως, την υποχρέωση αιτιολογήσεως και τα δικαιώματα άμυνας δεν είναι βάσιμα.

72 Υπ' αυτές τις συνθήκες, πρέπει να θεωρηθεί ότι, απορρίπτοντας τις προσφυγές, το Πρωτοδικείο δεν παρέβη το άρθρο 95, παράγραφος 5, ΕΚ.

73 Κατά συνέπεια, ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως που προβάλλουν οι αναιρεσείοντες δεν είναι βάσιμος και οι αιτήσεις αναιρέσεως πρέπει να απορριφθούν.

Επί των δικαστικών εξόδων

74 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, το οποίο έχει εφαρμογή στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 118 του ίδιου κανονισμού, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Επειδή η Επιτροπή ζήτησε να καταδικαστούν το Land Oberösterreich και η Δημοκρατία της Αυστρίας στα δικαστικά έξοδα και οι τελευταίοι ηττήθηκαν, πρέπει να καταδικαστούν στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφασίζει:

1) Απορρίπτει τις αιτήσεις αναιρέσεως.

2) Καταδικάζει το Land Oberösterreich και τη Δημοκρατία της Αυστρίας στα δικαστικά έξοδα.

(υπογραφές)